

Příloha k protokolu o SZZ č.

Diplomant: **Jana Bělohávková**

Vysoká škola: PF JU České Budějovice

Katedra: společenských věd

Aprobace: M-OV

Datum odevzdání posudku: 14. 5. 2009

Vedoucí diplomové práce
PhDr. Pavel Hejtmán, CSc.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

William Stanley Jevons a jeho přínos k rozvoji ekonomického myšlení

.....
(téma)

Dějiny ekonomického myšlení jsou součástí našeho myšlenkového dědictví předchozích generací a základní orientace v této oblasti je předpokládána i pro studenta humanitně zaměřené vysoké školy a to nejen v tradičních anglosaských zemích, ale dnes i u nás v Čechách.

Proto je pokus o bližší osvojení si a zhodnocení myšlenkového přínosu konkrétního autora, ať již jde o ekonomii nebo o jinou společenskovědní disciplínu, vždy vítaným počinem u mladého člověka, který si tak může významně rozšířit svůj myšlenkový obzor a prohloubit znalosti i vnímání o minulém myšlenkovém vývoji a tyto své poznatky potom může přinejmenším předat formou studijního materiálu svým následovníkům. To jsou zhruba východisko i cíl, mezi nimiž se autorka mohla vzhledem ke svému studijnímu zaměření pohybovat. Matematizace ekonomie není ve třetí třetině 19. století jen nahodilým a krátkodobě působícím momentem ve vývoji ekonomického myšlení a anglický ekonom W. S. Jevons je právě proto dodnes vzpomínán, pravda spíše v odborných kruzích, jako jeden z nejvýznamnějších ekonomů, kteří zaváděli do ekonomie pořádací systém i formu, které v ní nalézáme a využíváme dodnes. Diplomantka mohla a také využila, jak i sama v práci uvádí, svých znalostí ze studijního oboru matematika, aby uvedeného autora hlouběji pochopila a vyložila.

Nepovedlo se jí to sice beze zbytku, ale v podstatné míře svůj záměr, explicitně vyjádření v zadání práce, rozhodně splnila.

Je třeba také dodat, že se diplomantka tématem zabývala zhruba již od 3. ročníku a připravila k němu i vystoupení a písemný materiál k studentské konferenci, současně je však třeba k hodnocení dodat, že v posledním roce, dle mého názoru, na diplomové práci nepracovala s předchozím přístupem ani dřívějším úsilím, a proto se ve finální části zpracovávání práce dostala do poměrně značných stressových situací, zejména časových. To se, bohužel, na úrovni práce také obrazilo.

Práce je členěna standardně. Od Úvodu přes dvě základní Kapitoly (2. a 3.) k Závěru a je doplněna nezbytnými partiemi – Přílohy, Seznam použité literatury a Internetové zdroje.

Již v Úvodu Jana Bělohlávková správně zdůrazňuje historický předěl v ekonomickém myšlení mezi tzv. klasickou politickou ekonomii a marginalistickou ekonomii, jejímž čelným představitelem byl právě W. S. Jevons, a tuto myšlenku uvádí v přehledném velmi stručném kontextu (8 stran) jako obsah 2. kapitoly. Domnívám se, že se jí v těchto partiích podařilo dobře shrnout ty rysy ekonomického myšlení i ty jeho představitele, kteří navozují myšlenkovou i personální platformu pro pochopení W. J. Jevonse. Je samozřejmé, že jako materiál k uvedenému přehledu používala syntetické práce o dějinách ekonomického myšlení, neboť na základě svých vlastních znalostí k nim nemohla dospět, ale trochu mi vadí, že přitom nevyužila dostatečně poznámkového aparátu, hlavně odkazů na tato výchozí díla.

Nejdůležitější partií diplomové práce je 3. kapitola. je značně rozsáhlá (43 stran) a člení se v zásadě do 2 částí. V první autorka rozšiřuje předchozí historické a myšlenkové zařazení W. S. Jevonse zejména formou zajímavě sestaveného biografického medailonku (Mezníky v Jevonsově životě) a dotýká se také někdy opomíjeného faktu, že Jevons si (sám proti sobě) odhalil v té době naprosto neznámého „předchůdce“ H. H. Gossena, i některých dalších zajímavých událostí či jeho života či detailů jeho názorů nebo myšlenek (teorie cyklu závislá na slunečních skvrnách). Opět ji zde ale nemohu pochválit za práci s poznámkovým aparátem.

Druhá část třetí kapitoly je těžištěm práce a projevuje se v ní nejvíce vlastní přínos diplomantky – pokus o výklad dvou kapitol Jevonsovy *The Theory of Political Economy*; *III. Theory of Utility* a *IV. Theory of Exchange*. Další části díla do své práce diplomanta nezahrnula. Na jedné straně je to pochopitelné vzhledem k rozsahu i úrovni diplomové práce, na druhé straně jí to lze vytknout. Určitě měla pojednat více o díle jako celku a jistě měla více vytěžít i z předmluv k vydáním, které jsou velmi důležité. Podotýkám, že autorka použila k překladu záměrně a správně anglické vydání z roku 1911 s komentářem.

Aniž se zde budu zabývat obsahem uvedených kapitol, je jisté, že ji text velmi zaujal a že jej zvládla a dokonce i pedagogicky prožívala a v zásadě i správně interpretovala. Je to patrné zvláště z její stylistiky. Domnívám se, že je to také proto, že této části věnovala nejvíce času v uplynulých letech, kdy téma zpracovávala.

Poslední část třetí kapitoly (3.6 W. S. Jevons a jeho význam) a první část Závěru se týkají pokusu o zhodnocení této osobnosti. Také o těchto o pasážích mohu konstatovat, že jsou vcelku zdařilé. Dochází zde sice v hodnocení k jistému opakování, neboť dílčím způsobem hodnotí autorka Jevonse na několika místech práce i jinde, ale zde jde o hodnocení závěrečné a výslovné.

V Příloze diplomantka správně a dle zadání uvádí přehled internetových zdrojů, který je pozitivním momentem, a ačkoli jej lze samozřejmě nalézt na internetu, je zde logickou součástí ve struktuře práce.

V Seznamu použité literatury a Internetových zdrojích potom diplomantka odkazuje na díla a servery, ze kterých čerpala své poznatky. Myslím, že pro pochopení a správné základní zařazení W. S. Jevonse do linie ve vývoji ekonomického myšlení jsou ve svém výčtu dostatečné, pro výklad uváděných kapitol potom dostačují rozhodně. Ale pro hlubší a odbornější ponor do tématu by je bylo nutno rozšířit o další cizojazyčné tituly. Ale chápu, že v rámci diplomové práce to není dost dobře možné.

Jestliže bych kladné stránky práce viděl v základním zvládnutí obtížného tématu, v práci s vlastním pracovním překladem z angličtiny, v pochopení matematické báze i matematické formy Jevonsovy ekonomie, v původní interpretaci vybraného textu (zejména

kapitoly pojednávající o užitečnosti) a v podložení celé práce vhodnými a správnými informačními zdroji, musím ale uvést i nedostatky, které vidím.

Určitě je to fakt, že z celé publikace *The Theory of Political Economy* nebylo vytěženo více poznatků, neboť nebyla vzata jako celek. To sice nedestruovalo autorčin záměr, ale jeho naplnění to značně ochudilo. Dále mne trochu zklamalo to, že autorka sice velmi dobře rozumí Jevonsově matematickému aparátu, ale nedokáže se nad něj povznést a pokusit se zhodnotit nejen výhody, ale i nevýhody jeho užití. V jedné pasáži tak sice náznakem činí (pasáž o individuální a kolektivní ekonomii, problém tzv. body trading), ale věc si zasluhuje více pozornosti. A také mne trochu mrzí, že autorka nerozebrala a do kontextu vývoje ekonomického myšlení nezařadila vazbu - W. S. Jevons a Alfred Marshal. (Podotýkám, že například vztah k F. Y. Edgeworthovi v tomto smyslu akceptoval a využila (zejm. problematika směny a aparát indiferenčních křivek). A nakonec je tu nedostatek, který se projevil v možném celkovém vyznění a kvalitě práce. Je to způsob, jakým práci dokončovala – ve značném časovém stresu a ve významné redukci toho, co z rozpracovaných materiálů mohla do práce nakonec zařadit. Budu rád, když se k mým výtkám diplomantka při obhajobě vysloví.

Z formálního hlediska je práce opět vcelku zdařilá, ale vyskytují se v ní stylistické chyby, někdy i gramatické (čárky mezi souvětími), jako například na str. 29, 33, 44, 58, 58 a jinde. Také by bylo správnější přepsat matematické vzorce ve formátu editoru, a nikoli je skenovat z předlohy.

Na závěr svého posudku bych chtěl vyjádřit to, že jsem velmi vážil, zda klady práce převažují nad nedostatky a nakolik. Také jsem zvažoval, v jaké míře se autorce podařilo naplnit zadání práce. Nakonec se domnívám, že se Janě Bělohlávkové v diplomové práci dané cíle podařilo naplnit. Ne sice v míře mnou očekávané, ale přesto v míře dostačující, abych ji doporučil k obhajobě. S tím, že při ní se autorka k mým výtkám jasně a stručně vysloví.

Práci navrhuji klasifikovat známkou velmi dobře.

České Budějovice 11. 5. 2009

PhDr. Pavel Hejtman, CSc.
vedoucí práce

velmi dobře

Návrh na klasifikaci diplomové práce:

.....
podpis vedoucího - recenzenta diplomové práce